Tisztelt Ünneplő Közönség!
Hölgyeim és Uraim!

Elhangzott Szombathelyen, 2008. március 15-én, a Polgári Egyesület Szombathelyért rendezvényén

Köszöntöm Önöket – köszöntelek Titeket – forradalmunk 160. évfordulóján. Mindenekelőtt szeretném megosztani hallgatóimmal azt a véleményemet, hogy a forradalom általában nem jó dolog.

Úgy gondolom azonban, hogy 1848. március 15. az a nap, amely rácáfol erre a véleményemre.

Úgy gondolom továbbá, hogy általában akkor jó élni valamely társadalomban, ha annak változásai növényszerű, nyugodt szervességgel mennek végbe, nem pedig hirtelen ugrások és vetődések következményei, mint a ragadozó állatok fejlődése.

A hagyományos magyar királyság a XIX. század első felében ezzel a nyugodt, növényszerű szervességgel alakult és fejlődött. Különösen Felsőbüki Nagy Pál és gróf Széchenyi István 1825. évi nagy országgyűlési beszédeitől, a reformkor kezdetétől. Közjogi rendszere, gazdasági élete, közlekedési és kulturális infrastruktúrája, művészete, irodalma és oktatásügye fokról fokra változott, gazdagodott és kezdett igazodni a kontinens nyugati országainak viszonyaihoz. Szinte az élet minden területén olyan kiváló tehetségek léptek föl, akiknek nagy eredményeit és nevét mindmáig számon tartjuk. Az élet megpezsdülését mutatja ez is, azt, hogy akkoriban jó volt élni Magyarországon. Tanúsítja ezt a korabeli magyar irodalom, a nemzeti lélek hű tükre. Mert mit jelent az, hogy jó volt itt élni akkor? Talán az anyagi megelégedettséget? Elsősorban nem azt, bár kirívó nélkülözésre abban a sokszor elátkozott feudális világban senki sem kényszerült. A munkanélküliség ismeretlen volt, és a szegény jobbágy, ha az összes úrbéri kötelezettségét teljesítette, a megtermelt jövedelmének sokkal nagyobb hányadát tarthatta meg, mint az átlagos mai magyar munkavállaló.

Mégis, elsősorban nem ettől volt jó az élet a XIX. század első felében és különösen az 1825-től számított reformkorban. Hanem attól, hogy a jövőbe vetett hit töltötte be és az egymás iránti bizalom fűzte össze a lelkeket. Ahogy Vörösmarty Mihály írta 1850-ből visszatekintve, *Előszó* című versében: *„Lángolt a gondos ész, a szív remélt, (…) Öröm- s reménytől reszketett a lég”…*

Így következett el 1848, az európai forradalmak éve. S 1848. március 15-én sor került közülük a legszebbre: a pest-budai vértelen forradalomra. Ebben az volt talán a legcsodálatosabb, hogy nem megszakította vagy szétrombolta az addigi társadalmi folyamatokat, az addigi nemzeti fejlődést, hanem ellenkezőleg: beteljesítette azt, föltette rá a koronát. Megkönnyítette a pozsonyi országgyűlés dolgát, az első független magyar kormány létrehozását és az átalakulás törvényeinek megalkotását.

A nagy nap történetét jól ismerjük, iskolás korunk óta ezerszer hallottuk. Jó mégis fölidézni azt:

Így szinte látjuk lelki szemeink előtt

– a Pilvax Kávéházban lázasan készülődő fiatalokat,

– a szemerkélő esőben egyre duzzadó menetet, a különböző egyetemi karokról csatlakozó diákokat,

– Landerer és Heckenast nyomdájának lefoglalását, s ezáltal a sajtószabadság jelképes megvalósítását,

– a Nemzeti Múzeum előtti népgyűlést, a frissen kinyomtatott *Tizenkét Pont* és *Nemzeti dal* lelkesítő hatását,

– a fiatalokhoz csatlakozó és a városi elöljáróssággal tárgyaló Klauzál Gábort és Nyáry Pált,

– aztán a nagyméltóságú Helytartótanácsot, amely – a költő beszámolója szerint – „sápadt vala és reszketni méltóztatott",

– az egyetlen „politikai statusfogoly", Táncsics Mihály diadalmas kiszabadítását, a magukat az ünnepelt író kocsija elé befogó fiatalokat,

– az egész felbolydult, zaklatottan is bizakodó várost,

– és a rideg idő ellenére is forró hangulatú nap lezárásaként a Bánk bán meg-megszakított, mámoros díszelőadását a nemzet akkoriban még szinte templomként tisztelt színházában.

Kevés jeles napot ismerünk olyan jól, mint éppen ezt, hiszen jónéhány íróember volt a vezetők és a résztvevők között, akik közül számosan – elegendő csak Petőfi Sándorra vagy Jókai Mórra gondolni – papírra vetették élményeiket, emlékeiket. „Ezernyolcszáznegyvennyolc, te csillag" – írta egy verse címéül a forradalom költője, Petőfi Sándor, és már ez a cím is jelzi, hogy a márciusi forradalom a mitológiák csillag-magasába költözött, oda, ahol egy nemzet legszentebb eseményei, a közösséget megalkotó közös mítoszai élnek és lobognak tovább erőt adó, fénylő lobogással mindaddig, amíg a nemzet, a közösség él, és számon tartja nagyjait.

Tisztelt Barátaim!

Él-e még a magyar nemzet, és számon tartja-e nagyjait?

Élni él még, de rohamosan fogy. Állami területe csak egyharmada az 1848. évinek, s a magyar etnikum fogyása nemcsak a határokon kívül, hanem a csonka hazában is olyan mértékű, hogy csak a török hódoltság idejének fogyásához hasonlítható. De most a helyzet annál is rosszabb: most ugyanis saját magunk taszítjuk magunkat a pusztulás lejtőjére. A nemzethalál veszedelme, amellyel a dicsőséges reformkor sikerrel vette fel a küzdelmet, ma itt van előttünk, ha a mai folyamatokat nem sikerül visszafordítani, legföljebb néhány évtizednyi távolságban. S a sírt, hol nemzet süllyed el, népek veszik körül, türelmetlenül várva, hogy a helyünkre állhassanak.

Bizony, ideje volna föleszmélnünk, mert halálos veszedelemben van a mi nemzetünk. Tudom persze, hogy nem Tinéktek kell ezt mondani, csak hát … a pap is azoknak dörgi, hogy járjanak el a misére, akik úgyis ott vannak a templomban.

Hosszas prédikálás helyett azt szeretném javasolni, hogy alkalomadtán ki-ki vegye elő a márciusi ifjak *Tizenkét pontját,* és olvassa el olyan szemmel, hogy mi az, ami benne van, és nem valósult meg, és mi az, ami nincsen benne, de megvalósult. S ha ezt az összevetést elvégeztük, gondoljuk meg, vajon helytálló-e az a jobbról és balról egyaránt szokásos beállítás, hogy a mi mostani ún. demokráciánk az 1848-as forradalom egyenesági örököse lenne?

Unió Erdéllyel!? A magyar katonákat ne vigyék külföldre? Mi több: felelős kormány!?... Mintha a Marsról szólnának ezek a szavak…

Másfelől: – csak néhány példát hozva – vajon a márciusi ifjak követelték-e a nemzeti vagyon elkótyavetyélését, a rendőrterrort a nemzeti ünnepeken, a nemzeti önvédelem mégoly szerény kísérletének (ld. Magyar Gárda) üldözését, ősi keresztény hitünk és nemzeti jelképeink kigúnyolását, a falu és a parasztság felszámolását, a kultúra pornográfiával való megfertőzését, vagy, horribile dictu, az egyneműek élettársi kapcsolatának törvényesítését? Óhajtottak-e ilyesmiket a márciusi fiatalok? Gyanítom, ezek közül néhányat nem is értettek volna, vagy ha mégis, Petőfi vérmérsékletét ismerve, aligha úszta volna meg a kardélre hányatás (de legalábbis a kikacagtatás) veszélye nélkül az, aki ilyen hajmeresztő dolgokat szóba hozott volna a mi Sándorunk előtt…

Tudom, azt mondjátok: kormányváltás kell. Engedjétek meg, hogy vitatkozzam: ez ma már nem elég.

Azt mondom: a márciusi ifjak új nemzedékeire van szükség. Arra van szükség, hogy az egy ideje már szemmel láthatóan erősödő népi-nemzeti elkötelezettségű ifjúság tovább erősödjék, és megvívja a maga győztes kulturális forradalmát.

Arra van szükség, hogy elsősorban az eszmék és gondolatok intézőit: az értelmiséget átjárja önnön nemzeti hivatásának tudata. Hogy az értelmiség és a nemzeti középosztály megértse a helyzet súlyosságát, és azt, hogy a megoldás végre bátor tetteket kíván, amelyek során nem kell foglalkozni a liberális dogmákkal és tabukkal.

A gazdaság mozgásba hozásán túl az új márciusi ifjúság kulturális forradalmának csak egy célt kell szem előtt tartania: a magyarság életkedvének, önbizalmának és önértékelésének megerősítését, a végső cél: a fogyás megállítása, növekedésbe fordítása, és a Kárpát-medence igazságos, testvéri rendjének megvalósítása érdekében.

Ez a cél természetesen nem hőbörgőket kíván, hanem szakértelmet, keresztény európaiságot és felkészült, okos magyarságot.

És persze bátor és tiszta szívet.

Olyat, mint 1848. március 15-ének makulátlan hőseié.